

Чумак Микола Євгенійович –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики навчання фізики та астрономії Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, м. Київ, Україна.

Коло наукових інтересів: історико-педагогічні витоки становлення педагогічної майстерності; проблеми конструювання змісту навчальних матеріалів у розрізі вітчизняних вищих шкіл різних етнографічних регіонів України; теоретико-методичні засади функціонування просвітницьких осередків у розрізі низки історичних періодів тощо. Співавтор навчальних посібників; автор понад 40 наукових праць

e-mail: chumak.m.e@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-9956-9429>

DOI <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2019-1-149-154>

УДК 378.7

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ – ПРОДУЦЕНТ РОЗВИТКУ ТОЧНИХ НАУК В УМОВАХ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ (XVIII – ПЕРША ПОЛ. XIX СТ.)

У матеріалах статті розкривається проблема розвитку точних наук в умовах вітчизняної вищої школи за посередництвом педагогічної майстерності. Дослідницьку увагу зосереджено на аналізі впливу на вітчизняну освітню площину трьох основоположних векторів – соціуму, наукового прогресу, держави.

Відрефлексовано чітку практичну зорієнтованість освітніх завдань, які були основоположними у діяльності вітчизняних вищих шкіл досліджуваного історичного періоду. Актуалізовано домінування у навчально-виховному обігу цілісного потенціалу педагогічної майстерності, зорієнтованої на розв'язання наявних труднощів історичного періоду та задоволення наявних соціокультурних запитів того часу.

В історико-педагогічному ключі заявленої проблематики використано відповідний дослідницький інструментарій – історико-ретроспективний, системно-структурний та хронологічний методи.

Ключові слова: вища освіта; педагогічна майстерність; точні науки; особистість.

Постановка проблеми. Історичні віхи постмодернізму привнесли у сучасну історіографічну парадигмальність риси процесуальності, підкреслили всеохоплюваність канону ентропії, актуалізували продуктивність суб'єкт-суб'єктних відносин у суспільстві. Така подієвість послугувала своєрідним контраргументом, який актуалізував необхідність переосмислення кращих педагогічних традицій минулого очима науковця XXI ст., врахувавши їхній непересічний характер стосовно наявних суспільно-політичних реалій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Певну наукову дотичність до обраної проблематики дослідження знаходимо на сторінках авторських праць В. Андрущенка, Н. Дем'яненко, О. Лавріненка, В. Сиротюка, Т. Завгородньої, Т. Дудки та ін. Проте, окреслення проблеми впливу педагогічної майстерності на розвиток вітчизняної вищої школи попередніх історичних епох нині потребує все глибшого авторського відрефлексування, що детерміноване необхідністю реалізації на загальнодержавному рівні стратегій деокупації та реінтеграції.

Метою статті є аналіз проблеми педагогічної майстерності у контексті розвитку вітчизняної вищої освіти досліджуваного регіону (XVIII – XIX ст.).

Використані джерела

1. Вісин О.О. Замовчувані українські фізики і математики світового виміру / О.О. Вісин, /В.Г. Козирський, С.М. Лісковець, В.А. Шендеровський // Матеріали першого міжвузівського наук.-практ. сем. «Комбінаторні конфігурації та їх застосування» (19–20 квітня 2006р.). – Кіровоград: Державна льотна академія України, 2006. – С. 13–15.
2. Гербільський Г.Ю. Розвиток прогресивних ідей в Галичині у першій половині XIX ст. (до1848) / Г.Ю. Гербільський. – Львів: АДУ, 1964. – 251 с.
3. Гнеденко Б.В. Математика и математическое образование в современном мире / Б.В. Гнеденко. – М.: Просвещение, 1985.–192 с.
4. Юшкевич А.П. История математики с древнейших времен до начала XIX ст. / А.П. Юшкевич. – М.: Наука, 1972. – [Т.3] – 496 с.
5. Richard S. Westfall. Monte, Guidobaldo / S. Richard // The Galileo Project. – Rice: University. – 316 p.
6. *Zajczkowski W. C. K. Szkoła Politechniczna we Lwowie, Nakładem Szkoły Politechnicznej. – Lwów, 1894. – 187 p.*

References

1. Visyn O.O. Zamovchuvani ukrayinski fizyky i matematyky svitovogo vymiru / O.O. Visyn, V.G. Kozyrskij, S.M. Liskovecz, V.A. Shenderovskij // Materialy pershogo mizhvuzivskogo nauk.-prakt. sem. „Kombinatorni konfiguraciyi ta yix zastosuvannya“ (19–20 kvitnya 2006 r.). – Kirovograd: Derzhavna l'otna akademiya Ukrainy, 2006. – S. 13–15.
2. Gerbil'skij G.Yu. Rozvytok progressyvnyx idej v Galychyni u pershij polovyni XIX st. (do1848) / G.Yu. Gerbil'skij. – Lviv: ADU, 1964. – 251 s.
3. Gnedenko B.V. Matematyka y matematycheskoe obrazovanye v sovremennom myre / B.V. Gnedenko. – M.: Prosveshhenye, 1985.–192 s.
4. Yushkevych A.P. Ystoriya matematyky s drevnejshyh vremen do nachala XIX st. / A.P. Yushkevych. – M.: Nauka, 1972. – [T.3] – 496 s.
5. Richard S. Westfall. Monte, Guidobaldo / S. Richard // The Galileo Project. – Rice: University. – 316 p.
6. *Zajczkowski W. C. K. Szkoła Politechniczna we Lwowie, Nakładem Szkoły Politechnicznej. – Lwów, 1894. – 187 p.*

Чумак Н. Е., кандидат педагогических наук, доцент, доцент кафедры теории и методики обучения физики и астрономии Национального педагогического университета имени М. П. Драгоманова

ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ МАСТЕРСТВО - ПРОДУЦЕНТ РАЗВИТИЯ ТОЧНЫХ НАУК В УСЛОВИЯХ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ (XVIII – ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ XIX в.)

В материалах статьи раскрывается проблема развития точных наук в условиях отечественной высшей школы посредством педагогического мастерства. Исследовательское внимание сосредоточено на анализе влияния на отечественную образовательную плоскость трех основных векторов – социума, научного прогресса, государства.

Отрефлексировано четкую практическую ориентированность образовательных задач, которые были основополагающими в деятельности отечественных вузов исследуемого исторического периода. Актуализировано доминирование в учебно-воспитательном процессе потенциала педагогического мастерства, ориентированного на решение проблем исторического периода и социокультурных запросов того времени.

В историко-педагогическом ключе заявленной проблематики использовано соответствующий исследовательский инструментарий – историко-ретроспективный, системно-структурный и хронологический методы.

Ключевые слова: высшее образование; педагогическое мастерство; точные науки; личность.

Chymak M. Y., Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of the Education in Physic and Astronomy of the National Pedagogical Dragomanov University

**PEDAGOGICAL SKILLS - THE PRODUCER OF THE EXACT SCIENCES DEVELOPMENT IN HIGHER EDUCATION
(the XVIII - the first half of the XIX centuries)**

The active development of pedagogical skills in the domestic terrains of a certain historical period in the conditions of higher education has particularly fruitfully produced the development of physical and mathematical sciences due to unification at the international level: numbers, terms, axioms, theorems, formulas, laws.

Concentrating the research attention to the peculiarities of the development of exact sciences in this key on the territory of Galicia, their unquestioning relationship with the pedagogical skill, realized by representatives of the Greek-Catholic clergy from the last century, which surrounded the political map of the Western Ukrainian region with its educational centers, should be emphasized. The foundation of the "Jesuit" educational centers in the preceding century affected the growing role of pure mathematics and physics in the social life of Ukrainians, whose status steadily increased through the widespread popularization of their significance at the general civilization level.

Valuable experience of pedagogical skills, backed by high level of education of motivated teaching staff, actualized the effective preparation of the younger generation on the basis of existing educational centers.

The objective necessity of mastering mathematical vertices, through the pedagogical skills, was actualized by the development of mathematical analysis in European higher schools. The widespread popularity of this mathematical direction was due to the need for the development of related disciplines, which required indisputable evidence - the so-called logical "chains" of certain thoughtful operations. Mathematicians during the studied period performed not only a certain socio-cultural function, but primarily historical and pedagogical - actualized the training of specialists of the new "sample". Such specialists in the educational-scientific field were distinguished by "sharp" rationalism and expressive pragmatism, which confirmed the world recognition of teachers of Ukrainian origin.

Key words: higher education, pedagogical skills, exact sciences, personality.